

YTTRANDEFRIHET PÅ INTERNET | ÅK 7-9

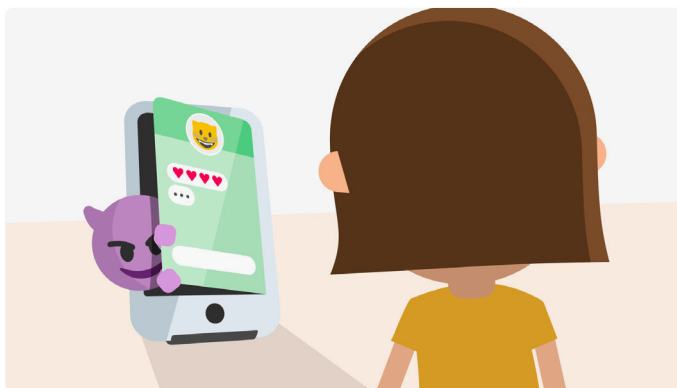
Granska digitala identiteter – vem är vem på internet?

Lektionen handlar om risker förknippade med internet och digital kommunikation; om nätfiske, grooming och falska identiteter.

1

Vem där?

Titta på bilden och beskriv den med stöd av frågorna.

1. Beskriv vad du ser på bilden. Vad handlar den om?
2. Vem eller vilka har skrivit det som står på skärmen?
3. Vem eller vad symboliserar katten?
4. I förgrunden, framför skärmen, står en person, vem symboliserar det?
5. Hur tror du att personen känner sig?
6. Vilka råd skulle du vilja ge personen på bilden?

7. Hur ska personen agera för att kunna avgöra om avsändaren till kontot är "riktig" eller inte? Ge personen dina tre bästa tips.
8. Känner du till begreppet catfishing? Förklara vad det är eller ta reda på mer om det i it-ordlistan [här](#)¹.

2

Bakom falsk identitet

Läs texterna som beskriver några olika brott som bygger på att en förbrytare, den som begår ett brott, uppger falsk identitet. Diskutera frågorna tillsammans.

Utdrag ur artikel: Vad är grooming och vad är viktigt att tänka på?

Grooming kan gå fort eller sträcka sig över en längre tid, då förövaren kan närma sig offret på olika sätt. Förövaren kan till exempel genom att bygga upp ett förtroende systematiskt att bryta ner offret. Genom att använda ett sexualiserat språk och t. ex. visa pornografiskt material normaliserar förövaren det sexuella beteendet. Komplimanger, pengar och hot är också vanliga inslag i processen att manipulera barnet för att uppnå målet - att få barnet att medverka i sexuella aktiviteter såväl online som offline. En stor fördel för förövarna är att de kan kontakta ett stort antal barn samtidigt, något som ökar deras chanser för att lyckas med sin grooming, dvs. att få barn att medverka i sexuella handlingar.

Källa: [Ecpat](#)²

Utdrag ur artikel: Så skyddar man sig mot grooming

(Råden kommer från Polismyndigheten)

Har du någon gång chattat med en person som verkar schysst och som du gärna vill träffa på riktigt? Det kan vara början på en ny vänskap. Men har du otur är det inte din nya kompis du chattar med, utan i verkligheten en mer än dubbel så gammal man.

Man kan säga att du ska agera på samma sätt på nätet som du gör när du träffar folk på skolan, på träningen eller på gatan.

Var alltid lite misstänksam mot personer som du inte känner. Tänk särskilt på att vara försiktig med att berätta vad du heter, hur gammal du är och var du bor.

Källa: [Örebro nyheter](#)³

Utdrag ur artikel: Därför vill kriminella kapa just dig på sociala medier

Den vanligaste formen av bedrägerier som genomförs via sociala medier är att bedragaren vänder sig till dina vänner och nära och kära och utger sig för att vara du. Personen uppger att den har hamnat i någon form av knipa och behöver pengar. Ofta är det dessutom bråttom, till exempel kan bedragaren hävda att hen befinner sig på resande fot och att bankkortet dessvärre inte fungerar på platsen.

Källa: [Internetkunskap](#)⁴

1. Hur gör du för att vara säker på att den du har kontakt med på internet verkligen är den hen säger?
2. Vad gör du om du misstänker att någon som du eller en kompis chattar med inte är den hen säger?

1 <https://it-ord.idg.se/?s=catfishing>

2 <https://ecpat.se/blogg/vad-ar-grooming-och-vad-ar-viktigt-att-tank-pa/>

3 <https://www.orebronyheter.com/polisen-tipsar-sa-skyddar-man-sig-mot-grooming/>

4 <https://internetkunskap.se/artiklar/sakerhet-pa-natet/darfor-vill-kriminella-kapa-just-dig-pa-sociala-medier/>

3. Catfishing och grooming är två företeelser kopplade till sexuellt utnyttjande av barn, unga och vuxna på nätet. Hur får personer som vill lura eller utnyttja andra kontakt? Vad tror du det är som gör att den som blir kontaktad inte bara säger nej?
4. Kan vem som helst råka ut för att bli lurad eller utnyttjad vid kontakter på nätet?
5. Hur minskar man riskerna? Kom med förslag.
6. Vad gör du om du misstänker att du eller någon du känner blivit lurad, kanske utsatt för nätfiske (försökt komma över personliga uppgifter) eller grooming?

3

Om identitet

Läs igenom citatet av sociologen [Sherry Turkle](#)¹ där hon beskriver ett sätt att se på identitet på nätet. Diskutera frågorna.

You can be whoever you want to be. You can completely redefine yourself if you want. You don't have to worry about the slots other people put you in as much. They don't look at your body and make assumptions. They don't hear your accent and make assumptions. All they see are your words.

Fritt översatt:

Du kan vara den du vill vara. Du kan bli någon helt annan. Du behöver inte bry dig om de fack som människor placerar dig i. De kan inte titta på dig och göra antaganden om vem du är. De kan inte höra hur du pratar. Allt de ser är dina ord.

1. Håller du med i Sherry Turkles syn på identitet på internet? Innebär internet en sån frihet för dig?
2. Vilken frihet kan internet/sociala medier medföra om man kan vara anonym, eller låtsas vara någon annan?
3. Vilka risker finns med att vi inte alltid vet vem det är vi pratar med i sociala medier/på internet?
4. Hur kan vi balansera mellan att få vara fri att bygga en ny identitet på internet och risken att bli lurade?
5. Tror du att kunskap i källkritik kan hjälpa för att inte blir lurad i mötet med andra på nätet? Om ja, beskriv hur.
6. Finns det andra kunskaper som göra att man minskar risken för att bli lurad?

4

Sammanfatta

Skriv ner dina tankar om lektionen du just har gjort. En mening, en fråga eller en uppmaning - du bestämmer själv vad och hur mycket du vill skriva. Spara lappen, släng den eller ge den till någon du vill ska läsa den.